

Utbildningsinspektion i Laganskolan, förskoleklass och grundskola skolår 1–5 och Åbyskolan, förskoleklass och grundskola skolår 1–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av rektorsområdet	2
Sammanfattande bedömning.....	3
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	5
Bedömning av förutsättningarna	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Åbyskolan och Laganskolan den 24–26 januari 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Ljungby kommun och Laganskolan/Åbyskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolorna intervjuades skolledning, lärare, elevvårdspersonal, elever samt föräldrar med barn i olika skolår. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga skolår. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av rektorsområdet

Laganskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	46
Förskoleklass	18
Grundskola	94

Åbyskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	56
Förskoleklass	14
Grundskola	350

Rektorsområdet Lagan/Åby består av två skolor och tre separata ansvarsområden. Rektorsansvaret innehas av tre rektorer varav rektorn på Åbyskolan 7–9 också har en samordnande funktion. I skolområdet finns sammanlagt ca 470 elever i skolår F–9. Ett fåtal elever har utländsk bakgrund.

Den äldre Laganskolan byggdes 1960, medan Åbyskolan byggdes 1979–1980. Vid inspektionstillfället försiggår ett intensivt planeringsarbete för en kommande ombyggnad av Åbyskolan. Ombyggnaden utgår från ett beslut att lägga ned Laganskolan och föra samman verksamheterna till en skola. Den processen beräknas vara färdig under höstterminen 2009. Den ombyggda skolan skall vara klar att tas i bruk vårterminen 2010.

På Laganskolan finns tre åldersintegrerade grupper med barn i skolår F–2. I skolår 3–5 finns en klass per skolår.

På Åbyskolan finns en förskoleklass, en klass i skolår 1 och 2, en klass med elever i skolår 3–4, en klass för skolår 5, samt två parallella klasser för skolår 6. I skolår 7 och 8 finns tre klasser, och skolår 9 fyra klasser.

De båda skolorna är belägna i lugna och natursköna omgivningar med gott om utrymme för uteaktiviteter. I Åbyskolan finns en filial till kommunens huvudbibliotek. Detta har sina lokaler centralt placerade i skolan. Också i den nya Åbyskolan är det tänkt att biblioteket skall spela en central roll.

Laganskolan/Åbyskolan ingår i ett skolområde som också omfattar Vittaryds-, Bolmsö- och Ryssbyskolan, med vilka man delar vissa resurser som skolköterska, två specialpedagoger/talpedagog och fältkurator.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att Laganskolan/Åbyskolan har bra förutsättningar och ambitioner för att bedriva en god pedagogisk verksamhet. Skolledningen har lång pedagogisk erfarenhet och är väl insatt i det statliga uppdraget. Lärarnas arbete utmärks av engagemang, kompetens och bra elevkontakt. Lokalerna är en smula slitna men skolområdet står nu inför en större omorganisation som också omfattar stora renoveringsinsatser och anpassningar för en sammanslagning av de två skolorna till en. Planeringen inför detta pågår bland annat genom ett mål- och visionsarbete inom lärarkåren. Inspektörerna har sett exempel på god studiemiljö med en tydlig lust till lärande, och en bra dialog mellan elever och lärare. Det finns goda resurser för elevvård och stödinsatser.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Likabehandlingsplanen på Åbyskolan F–6 bör kompletteras med skrivningar om vuxnas kränkningar av elever.
- Kunskapsuppföljningen i andra ämnen än svenska, matematik och engelska bör utvecklas i skolor ett till sex.
- Uppföljning och utvärdering av övergripande läroplansmål bör systematiseras.
- Elevinflytandet bör öka, både det formella och inflytandet över undervisningens innehåll och arbetsformer.
- Samverkan mellan lärarlagen bör stärkas.
- Värdegrundsklimatet bör utvecklas på Åbyskolan F–6 och skolan bör utreda varför elever upplever utemiljön som otrygg och vidta åtgärder.
- Utbudet av Elevers val i de lägre skolåren bör stärkas.
- Arbetet med likvärdig bedömning och betygssättning bör utvecklas.
- Elevers och föräldrars kännedom om målen för utbildningen bör öka.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Det var enligt den nationella statistiken 81 elever som gick ut skolor 9 på Åbyskolan vårterminen 2006. Avgångselevernars genomsnittliga meritvärde var 195, vilket är lägre än såväl kommunens (204) som rikets (207) snittvärde. Värdena har varit i stort sett desamma de senaste åren. Flickornas meritvärde var på Åbyskolan i snitt 206, att jämföra med 187 för pojkarna. Skillnaden jämfört med kommunens genomsnittliga värden ligger i att Åbyskolans flickor har betydligt lägre meritvärden jämfört med kommunens genomsnitt.

Andelen behöriga till nationella program uppgick år 2006 till 88 procent, vilket är under nivåerna för kommunen (93 procent) och riket (89 procent). Störst andel elever som inte nått målen finns i ämnet kemi, där ca 15 procent inte nått målen.

På det nationella ämnesprovet i svenska uppnådde enligt skolans statistik 94 procent av eleverna som gjorde provet målen 2006, vilket är i nivå med resultaten för riket. Vad gäller provet i engelska ligger Åbyskolans elever lägre än riksnittet 2006. Elva procent nådde inte målen. På nationella provet i matematik var det 24 procent av eleverna som inte nådde målen, jämfört med riket där tolv procent inte nådde målen.

Skolverkets arbetsverktyg för lokala sambandsanalyser (Salsa) anger modellberäknade utfall för elevernas studieresultat då hänsyn tagits till betydelsefulla bakgrundsfaktorer (föräldrarnas utbildning och etniska bakgrund samt könsfördelningen bland eleverna). I jämförelse med det modellberäknade värdet är meritvärdet genomgående lägre för Åbyskolan skolår 9 de senaste fyra åren (2003–2006). Andelen elever med slutbetyg har också legat lägre än förväntat under samma tidsperiod. Laganskolan/Åbyskolan avviker negativt jämfört med övriga skolor i kommunen i denna statistik.

Inspektörerna utgår ifrån att skolan på ett fördjupat sätt analyserar resultaten och eventuellt vidtar nödvändiga åtgärder.

Normer och värden

Laganskolan/Åbyskolan har genomfört attitydundersökningar det senaste året, med genomgående goda resultat. Laganskolans elever F–2 svarar på enkäten genom att ange glad mun, neutral mun, ledsen mun. Av 47 elever markerar 30 st ”glad mun” vad gäller hur de känner sig när de går till skolan. Laganskolans elever 3–5 svarar på enkäten med en fyrgradig skala. Av 51 elever svarar 46 med bästa alternativet vad gäller hur de upplever skolan som helhet. En motsvarande undersökning 2005 gav enligt kvalitetsredovisningen likartat resultat. Åbyskolans elever 7–9 har under 2005 svarat på frågor om hur tryggheten upplevs. Av 213 respondenter svarade 163 med det bästa alternativet på en fyrgradig skala. Sex elever svarade med det sämsta.

Inspektörerna har under besöket observerat miljöer som genomgående präglas av ett gott klimat, ett tydligt tecken på ett framgångsrikt värdegrundsarbete. En avvikelse från den positiva bilden finns i form av elevkritik gällande utemiljön på Åbyskolan F–6. Eleverna berättar att det ibland är bråkigt på skolgården och att det då saknas vuxna som agerar. De upplever att miljön inte är helt trygg. Skolledningen uppger att det nu planeras en utvärdering av utemiljön för att denna skall kartläggas ur trygghetsperspektiv. Värdegrundsklimatet bör utvecklas på Åbyskolan F–6, särskilt beträffande utemiljön.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att Laganskolan/Åbyskolan uppvisar acceptabla kunskapsresultat men att dessa kan analyseras ytterligare vad gäller resultatnivåer som ligger under andra jämförbara. Resultatet av skolans arbete med normer och värden är gott, med undantag för utemiljön på Åbyskolan F–6, där åtgärder bör vidtas.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Laganskolan/Åbyskolan har utförliga och välskrivna likabehandlingsplaner (tre stycken, en för varje ansvarsområde) som tar upp insatser för att förebygga, upptäcka och åtgärda händelser av kränkande karaktär. Den plan som tillhör Åbyskolan F–6 tar emellertid inte uttryckligen upp fall där vuxna kränker elever. Det finns tre aktiva mobbningsteam som leds av respektive rektor. Eleverna deltar i det förebyggande arbetet genom en kamratstödjarorganisation eller motsvarande.

Som stöd i det psykosociala arbetet med elever i skolår 4–6 finns en fältkurator. Fältkuratorns arbete beskrivs genomgående som mycket positivt. Både elever och personal uttrycker ett stort förtroende för de rutiner och system som har utarbetats på området. Inspektörerna bedömer att skolans förebyggande insatser mot trakasserier och annan kränkande behandling är goda, men att Åbyskolas (F–6) likabehandlingsplan måste kompletteras med skrivningar om vuxnas kränkning av barn.

Laganskolan/Åbyskolan har tre uppsättningar trivselregler varav de två på Åbyskolan har rubrikerna ”Var rädda om varandra”, ”Var rädd om skolan”, ”Skapa arbetsro” och ”Var rädd om dig själv”. Enligt styrdokumentet skall dessa ses över regelbundet i samverkan med eleverna. Så sker också på skolan.

Skolan skall enligt läroplanen sträva efter att eleverna tar ett personligt ansvar för sina studier och att de i takt med stigande ålder och mognad successivt utövar ett större inflytande. Laganskolan/Åbyskolan strävar efter att stärka elevinflytandet på flera olika sätt. Genomgående arbetar skolan med klassråd och elevråd som fora för ett formellt elevinflytande. Elevrådet på Åbyskolan 7–9 uppvisar vid intervjun stort engagemang och har många bra idéer i en rad frågor. De menar dock att det ofta uppstår hinder när deras förslag diskuteras. Det finns en genomgående tendens till att frågorna som behandlas inom ramen för den formella elevdemokratin inskränker sig till konkreta miljö- och trivsel-frågor.

Även om eleverna är i stort sett nöjda, visar intervjuerna att inflytandet över undervisningen ofta är begränsat och kan bli bättre samt att elevernas medvetande om detta bör utvecklas. Det gäller i ökande grad i förhållande till elevernas ålder. Även om det glimtvis finns goda exempel även på inflytande i undervisningen, så finns ett generellt behov av att utveckla elevinflytandet.

En avgörande förutsättning för att eleverna skall kunna utöva inflytande över undervisningen är att de är införstådda med målen för utbildningen.

Intervjuerna tyder på att denna kännedom ofta saknas. Inspektörerna bedömer att elevinflytandet bör öka, både beträffande det formella och över undervis-

ningen innehåll och arbetsformer. Elevernas kännedom om målen för utbildningen bör därvid förbättras.

Det finns tre olika föräldraråd för Laganskolan/Åbyskolan. Dessa har möten två gånger per termin. Deras uppgift är att utgöra ”bollplank och känselspröt” för skolledningen. Föräldrarna upplever genomgående att skolan lyssnar på deras synpunkter och att samverkan för det mesta fungerar bra. Vad gäller information fungerar detta mycket bra i de lägre skolåren, men inte fullt lika bra i skolår 7–9. Informationen från föräldrarådet är också något som kan bli bättre enligt föräldrarna. Vid intervjun med föräldrarepresentanterna framkommer att kännedomen om utbildningens mål är begränsad. Föräldrarnas kännedom om målen är en viktig förutsättning för att kunna samverka på ett bra sätt med verksamheten. Inspektörerna bedömer att föräldrarnas kännedom om målen för elevernas utbildning bör öka.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Ämnesövergripande teman förekommer rikligt på Laganskolan. Exempel på detta är ”Kuldagarna” som äger rum ca fyra gånger per läsår. Ett annat är ett ”stortema” som sträcker sig över ett par veckor. Under dessa veckor arbetar hela skolan tillsammans med att exempelvis bygga något, tävla om något, eller skriva något. Dessutom förekommer ofta olika lästeman.

Också på Åbyskolan F–6 arbetar man med teman och ämnesövergripande uppbygg i syfte att stimulera eleverna och skapa sammanhang. Det kan handla om läsdagar, teknikdagar, hälsotema med mera. Dessutom utnyttjas utemiljön mycket, barnen stimuleras att röra sig osv. Rektor menar dock att det ämnesövergripande arbetet kan bli bättre. Det har varit stökigt i en del klasser en tid, vilket har inverkat menligt på samverkan mellan dem.

I skolår 7–9 förekommer varje vecka ett samplanerat ”arbetspass” som ger eleverna möjlighet att träna ansvarstagande och initiativförmåga. Ett flertal gemensamma teman bearbetas varje termin inom arbetslagen. Övergripande teman för hela 7–9 förekommer också regelbundet.

Intervjuerna med rektor och med elever på Åbyskolan 7–9 tyder på att det ämnesövergripande arbetet bör utvecklas ännu mer. Eleverna upplever inte att detta arbetssätt är särskilt vanligt. De framhåller dock att variationen inom ämnena är god. Eleverna formulerar många intressanta möjligheter för att skapa stimulans i studierna, exempelvis att byta arbetslag under en vecka.

Inspektörerna bedömer att samverkan mellan lärarlagen bör stärkas. Det bör resultera i mer ämnesövergripande arbetsområden som stimulerar elevernas lust att lära och skapar förutsättningar för motivation och engagemang. Undantaget i denna bild gäller Laganskolan där det tematiska arbetet är väl utvecklat. Samverkan bör också gälla kunskapsprogressionen över åren, särskilt beträffande de ”klassiska” brotten mellan skolår sex och sju, men också vid övergången från Laganskolan till Åbyskolan.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt skollagen och grundskoleförordningen har varje elev i grundskolan rätt till särskilt stöd när svårigheter i skolarbetet uppstår. På Åbyskolan/Laganskolan bedrivs ett omfattande arbete med stöd och elevvård. Det finns tre elevvårdsteam, ett på Laganskolan och två på Åbyskolan. Teamen, som består av rektor, skolsköterska, fältkurator och speciallärare, träffas varje vecka för skolår 7–9, varannan vecka för skolår 4–6. Förutom dessa resurser finns två

specialpedagoger med hela skolområdet som arbetsfält. Det finns en samstämmig bild av att eleverna får det stöd och den hjälp de behöver. Samverkan med övrig verksamhet beskrivs som god vid intervjun med elevvårdsteamet. Inspektörerna bedömer sammantaget att det finns god tillgång till stödsatser för elever som är i behov av det.

Åbyskolan/Laganskolan arbetar med åtgärdsprogram, utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner i enlighet med grundskoleförordningen. Arbetet sägs genomgående fungera bra, även om det återstår flera steg i utvecklingen för att finslipa systemet. Bland annat pågår en diskussion om utformningen av terminologin, som behöver vara gemensam, nyanserad och träffsäker. Flera framhåller det positiva med det IT-baserade uppföljningssystem som håller på att implementeras. Det stärker utvecklingssamtalen och möjligheten att utforma dessa som en dialog, menar man.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Av intervjuer och dokumentation framgår att Åbyskolan/Laganskolan arbetar systematiskt med att följa upp och dokumentera elevernas lärande i svenska, matematik och engelska. I engelska har det bedrivits ett skolövergripande arbete i kommunen där likvärdighet och tolkning av mål och måloppfyllelse har diskuterats.

I övrigt saknas till stora delar ett systematiskt arbete med att följa upp och bedöma elevernas lärande. Det gäller både ämnesuppföljning och uppföljning av övergripande läroplansmål. Elever i skolår 7–9 ger vid intervjun exempel på ämnen och ämnesområden där bedömningen enligt deras uppfattning absolut inte är likvärdig. Inspektörerna bedömer att arbetet med uppföljning och utvärdering av lärandet inklusive likvärdighet i bedömning och betygssättning, bör utvecklas.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Skolledningen på Laganskolan/Åbyskolan har lång erfarenhet som pedagoger och pedagogiska ledare och har även genomgått den statliga rektorsutbildningen. Rektorerna är väl förtrogna med verksamheten och har förtroende bland personal och föräldrar. Samverkan mellan rektorerna fungerar bra, liksom den kontinuerliga kontakten mellan skolledningen och förvaltningen i kommunen. Skolans administrativa system fungerar väl. Informationsmaterial och annan administrativ dokumentation håller hög standard.

Vad gäller kvalitetsarbetet är de aktuella dokumenten välstrukturerade och innehållsrika. Det görs goda ansatser till analyser och uppföljningsmaterialet i form av enkäter, observationer med mera, är rikligt. Elevmedverkan i kvalitetsarbetet kan enligt rektorerna bli bättre. Även lärarnas engagemang och delaktighet i kvalitetsarbetet på Åbyskolan 7–9 kan bli bättre.

I Åbyskolans kvalitetsredovisning för 2005 är analyser och åtgärdsförslag särskilt rikhaltiga. I redovisningen efterlyses en långsiktig analys som täcker den individuella elevens utveckling från de nationella ämnesproven i skolår 5, över slutbetygen i skolår nio och betyg på gymnasiet. Det är inspektörernas bedömning att en sådan utveckling av uppföljningssystemet skulle kunna utgöra en väsentlig förbättring av skolområdets kvalitetsarbete.

Sammanfattning

Skolans förebyggande insatser mot trakasserier och annan kränkande behandling är goda. Elevinflytandet bör öka. Dessutom bör elevernas kännedom om målen för utbildningen förbättras. Föräldrarnas kännedom om målen för elevernas utbildning bör också öka.

Samverkan mellan lärarlagen bör stärkas, både horisontellt och vertikalt. Det finns god tillgång till stödinsatser för elever som är i behov av det.

Arbetet med att följa upp och utvärdera elevernas lärande bör utvecklas. Rutiner för säkring av likvärdighet i bedömning och betygssättning bör också utarbetas och tas i bruk.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Elevens val på Åbyskolan 7–9 är allsidigt och erbjuder eleverna bredd eller fördjupning, och är således i enlighet med grundskoleförordningen. Utbudet av elevers val i de lägre skolåren bör emellertid stärkas. Här är utbudet olika praktisk-estetiska ämnen som bild, hemkunskap och drama, samt idrott och ”experiment”. Erbjudandet innehåller också ”läxhjälp” i skolår 4–6 på Åbyskolan. Det är i sig ett positivt inslag i skolans verksamhet men bör enligt styrdokumentet inte ersätta ett reellt elevers val, som har ett annat syfte, nämligen att ge fördjupning eller breddning inom ett av eleven valt intresseområde.

Åbyskolan/Laganskolan har en stabil och välutbildad lärarkår. Laganskolans slöjdlärare saknar formell behörighet. I övrigt har samtliga lärare pedagogisk utbildning och undervisar huvudsakligen i de ämnen de har utbildning för. Undantag från detta gäller spanska och musik på Åbyskolan, där det på senare år förekommit många lärarbyten. Av lärarintervjuerna framgår att fortbildningen fungerar väl på skolan. Utbudet av fortbildningsmöjligheter är stort och innehållet är relevant.

Inspektörerna bedömer att Laganskolan/Åbyskolan har goda personella förutsättningar för att bedriva pedagogisk verksamhet. Resurserna är också goda beträffande elevvårdande personal och specialpedagogik.

Lokalerna på Åbyskolan kommer inom kort att anpassas efter den planerade sammanslagningen av de båda enheterna. Elever och pedagoger är kritiska till delar av beståndet av läroböcker och datorer. Materiella resurser i form av läromedel och datorer förefaller dock till större delen som ändamålsenliga enligt inspektörernas bedömning.

Sammanfattning

Eleverna har tillgång till den utbildning som författningarna kräver, förutom eleverna i de lägre åren vilka bör erbjudas ett större utbud för elevens val. Skolan har goda materiella och personalmässiga förutsättningar. Pedagogernas fortbildning fungerar bra.

Datum	Ort
2007-06-12	Lund

Lars Berglund
Nils Pihlsgård